

Clarifying the relationship between social capital and indicators of community participation with the police

Habib Yazdanjoo¹

Korosh Sarvarzadeh²

Article type: A research paper extracted from a doctoral thesis

Received: 4/7/2022

Accepted: 19/10/2022

NAJA Strategic Studies Quarterly/Vol.7/NO.3/(serial25)Fall 2022*31-49

DOR: 20.1001.1.25381946./ssj.2022.99748

Abstract

The current research has been written with the aim of explaining the relationship between social capital and its link with the indicators of community participation with the police in order to realize the statement of the second step of the revolution. This research is one of the mixed researches that has been done qualitatively and quantitatively and is among applied researches. The statistical population of the research includes elites and experts with appropriate executive and research records in the field of research. The research collection tools include interviews and questionnaires, and the coding method was used in the qualitative part and the structural equation method was used in the quantitative part. The results of this research show that the indicators of community participation with the police in order to fulfill the statement of the second step of the revolution include educational, economic, environmental, structural and activity indicators, and social capital has a significant effect on the indicators of community participation.

Keywords: social capital, police, community participation, order and security

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

1. PhD student in Political Sociology, Faculty of Political Sciences, Islamic Azad University, Jahrom Branch, Fars, Iran (corresponding author) yazdanjoo.habib.711@gmail.com

2. Professor of Political Sociology, Faculty of Political Sciences, Islamic Azad University, Jahrom Branch, Fars, Iran, sarvarzadeh@yahoo.com

تبیین رابطه سرمایه اجتماعی با شاخص‌های مشارکت جامعه با پلیس

حبیب یزدان‌جو^۱

کوروش سرورزاده^۲

نوع مقاله: مقاله پژوهشی مستخرج از رساله دکتری

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۴/۱۳ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۷/۲۷

فصلنامه مطالعات راهبردی ناجا/سال هفتم/شماره ۳(پیاپی ۲۵) - پاییز ۱۴۰۱ * ۳۱-۴۹

DOR: 20.1001.1.25381946./ssj.2022.99748

چکیده

تحقیق حاضر با هدف تبیین رابطه سرمایه اجتماعی و پیوند آن با شاخص‌های مشارکت جامعه با پلیس در راستای تحقق بیانیه گام دوم انقلاب به نگارش درآمده است. این تحقیق از جمله تحقیقات آمیخته می‌باشد که به صورت کیفی و کمی انجام گردیده است و در شمار تحقیقات کاربردی است. جامعه آماری تحقیق شامل نخبگان و صاحب‌نظران دارای سوابق اجرایی و پژوهشی مناسب در حوزه تحقیق است. ابزار گردآوری تحقیق شامل مصاحبه و پرسش‌نامه می‌باشد و در بخش کیفی از روش کدگذاری و در بخش کمی از روش معادلات ساختاری استفاده گردیده است. نتایج تحقیق حاضر نشان می‌دهد که شاخص‌های مشارکت جامعه با پلیس در راستای تحقق بیانیه گام دوم انقلاب شامل شاخص‌های آموزشی، اقتصادی، محیطی، ساختاری و فعالیتی می‌باشد و سرمایه اجتماعی بر شاخص‌های مشارکت جامعه تأثیر معناداری دارد.

کلمات کلیدی: سرمایه اجتماعی، پلیس، مشارکت جامعه، نظم و امنیت

مقدمه

امروزه، سرمایه اجتماعی به عنوان یکی از مسائل مهم و کلیدی درک می‌گردد؛ به صورتی که توجه به سرمایه اجتماعی به عنوان یکی از مسائل ضروری در تمامی ابعاد بشری نگریسته شده است (دایکین^۳ و همکاران، ۲۰۲۱: ۱۳۵). سرمایه اجتماعی زمانی ایجاد می‌شود که روابط بین افراد به گونه‌ای تغییر کند که موجب تسهیل عمل گردد؛ بنابراین، می‌توان از سرمایه اجتماعی برای استفاده حداکثری از

۱. دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی سیاسی، دانشکده علوم سیاسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد جهرم، فارس، ایران (نویسنده مسئول)
yazdanjoo.habib.711@gmail.com

۲. استاد جامعه‌شناسی سیاسی، دانشکده علوم سیاسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد جهرم، فارس، ایران ssarvarzadeh@yahoo.com
3. Dykeen

سرمایه انسانی در بین افرادی که با هم کار می‌کنند و به یکدیگر اعتماد دارند، استفاده کرد (یوگو^۱، ۲۰۲۱: ۳). این مسئله نشان می‌دهد که سرمایه اجتماعی نقش مهمی در پیشبرد اهداف انسانی دارد و می‌تواند منجر به ارتقای عملکرد در حوزه‌های مختلف گردد (دیوچر^۲ و همکاران، ۲۰۱۸: ۱۸۸). اشکال مختلف سرمایه اجتماعی شامل تعهدات و انتظارات، ظرفیت اطلاعاتی، هنجارهای مؤثر، روابط اقتدار، سازمان اجتماعی مناسب و سازماندهی عمدی است (ومالی^۳ و گراسی^۴، ۲۰۲۱). سرمایه اجتماعی مجموعه‌ای از ارزش‌های مشترک است که به افراد اجازه می‌دهد تا در یک گروه با هم کار کنند تا به‌طور مؤثر به یک هدف مشترک دست یابند (متدوا^۵، ۲۰۱۸: ۳). این ایده به‌طور کلی برای توصیف اینکه چگونه اعضا می‌توانند در جامعه با هم متحد شوند تا به‌طور هماهنگ زندگی کنند، استفاده می‌شود (ماتسوکاوا^۶ و تاتسوکا^۷، ۲۰۱۸: ۹۰). سرمایه اجتماعی، مفهومی در علوم اجتماعی است که شامل ظرفیت افراد برای تأمین منافع و ابداع راه‌حل برای مشکلات از طریق عضویت در شبکه‌های اجتماعی می‌شود (انتونتیس^۸ و همکاران، ۲۰۲۰: ۲۱). سرمایه اجتماعی حول سه بعد می‌چرخد: شبکه‌های به‌هم‌پیوسته روابط بین افراد و گروه‌ها (روابط اجتماعی یا مشارکت اجتماعی)، سطوح اعتمادی که این پیوندها را مشخص می‌کند و نیز منابع یا منافع که هر دو به‌واسطه پیوندهای اجتماعی و مشارکت اجتماعی به دست می‌آیند و منتقل می‌شوند. این مسئله نشان می‌دهد که تعاملات محیطی نقشی اساسی در شکل‌گیری سرمایه اجتماعی دارد (شیل^۹ و همکاران، ۲۰۲۰: ۳).

توجه به سرمایه اجتماعی در تمامی حوزه‌ها و در میان تمامی گروه‌ها مهم و ضروری می‌باشد و یکی از این گروه‌ها سازمان پلیس است. پلیس به‌عنوان متولی نظم و انضباط و ایجاد امنیت در سطوح مختلف جامعه، می‌بایست همواره از تعامل مطلوبی با جامعه برخوردار باشد. امروزه، بهره‌گیری از ظرفیت‌های مردم در جهت بهبود (ویزبور^{۱۰} و همکاران، ۲۰۱۵: ۲۶۶) عملکرد پلیس سبب گردیده‌است تا مشارکت مردم به‌عنوان یکی از مسائل مهم در این حوزه مشخص شود (هرینگتون^{۱۱}

1. Yogo
2. Duture
3. Omali
4. Grasi
5. Metedva
6. Matsokava
7. Tatsoki
8. Antontis
9. Shill
10. Wizboard
11. Harington

و همکاران، ۲۰۱۹: ۲۵۶). پلیس جامعه‌محور بر اساس فلسفه‌ای است که مشارکت بین پلیس و ساکنان جامعه را به منظور حل مشکلات جرم، ترس از جرم و بی‌نظمی تشویق می‌کند. این تلاش شامل مشارکت‌های میان جامعه، پلیس و سازمان‌های مختلف بخش دولتی و خصوصی است (گریتسن^۱، ۲۰۲۱: ۲۹).

پلیس جامعه‌محور به‌طور کلی به‌عنوان یک فلسفه اجرای قانون تعریف می‌شود که به نیروهای پلیس اجازه می‌دهد تا به‌طور مداوم در همان منطقه فعالیت کنند تا پیوند قوی‌تری با شهروندان ساکن در آن منطقه ایجاد کنند. به عبارت دیگر، این امر به پلیس اجازه می‌دهد تا به جای واکنش به وقوع جرم، با همکاری ساکنان محلی از وقوع جرم جلوگیری کنند (پایتون^۲ و همکاران، ۲۰۱۹: ۹۸-۹۴). پلیس جامعه‌محور رویکردی برای پلیس است که استقلال و مسئولیت مشترک پلیس و جامعه را در تضمین یک محیط امن و مطمئن برای همه شهروندان به رسمیت می‌شناسد (کاپلر^۳، ۲۰۱۸: ۴۳۶) و هدف آن، ایجاد یک مشارکت فعال و برابر بین پلیس و مردم است که از طریق آن می‌توان مسائل مربوط به نظم و امنیت جامعه را به‌طور مشترک مورد بحث قرار داد و راه‌حل‌ها را تعیین و اجرا کرد (دیفورن^۴ و استاپلی^۵، ۲۰۲۱: ۴۰۰).

به‌منظور بررسی اهمیت مفهوم سرمایه اجتماعی برای پلیس، نیاز است تا کارکردهای سرمایه اجتماعی با رویکردهای بومی و هنجاری کشور ایران مشخص شود. از سوی دیگر، بیانیه گام دوم انقلاب به‌عنوان مسیر توسعه کشور ایران می‌بایست در تمامی حوزه‌ها از جمله حوزه پلیس مدنظر قرار گیرد. این مسئله سبب گردیده‌است تا موضوع مشارکت مردم با توجه به بیانیه گام دوم انقلاب از اهمیت بالایی برخوردار باشد. خلأ تحقیقاتی در خصوص تبیین رابطه سرمایه اجتماعی و پیوند آن با شاخص‌های مشارکت جامعه در راستای تحقق بیانیه گام دوم انقلاب سبب گردیده‌است تا امروزه، دغدغه توجه به سرمایه اجتماعی در مسیر بهبود و توسعه عملکرد نهادهای مسئول نظم و امنیت بیش از پیش درک گردد. از طرفی، نبود تحقیقات جامع در این حوزه سبب گردیده‌است تا راهکارهای عملیاتی در راستای تحقق بیانیه گام دوم انقلاب ایجاد نگردد. بر این اساس، تحقیق حاضر با هدف تبیین رابطه سرمایه اجتماعی و پیوند آن با شاخص‌های مشارکت جامعه با پلیس در راستای تحقق بیانیه گام دوم انقلاب طراحی و اجرا گردیده‌است.

1. Greatsen
2. Pyton
3. Capler
4. Diforn
5. Stapli

مبانی نظری

مفهوم سرمایه اجتماعی

سرمایه اجتماعی یک مفهوم قدیمی است اما تنها در دهه ۱۹۹۰ وارد بحث‌های دانشگاهی و مطالعاتی شد و اهمیت این مفهوم در تبیین پدیده‌های اقتصادی و اجتماعی در سال‌های اخیر بیش از پیش احساس شده است (آلفانو^۱، ۲۰۲۲: ۳). کل مفهوم سرمایه اجتماعی بر روابط اجتماعی متمرکز است و عناصر اصلی آن شامل شبکه‌های اجتماعی، مشارکت مدنی، هنجارهای تعامل متقابل و اعتماد عمومی است (لیتمن^۲، ۲۰۲۲: ۴۳۷). این مفهوم، به‌طور کلی، به‌عنوان یک دارایی جمعی در قالب هنجارهای مشترک، ارزش‌ها، باورها، اعتماد، شبکه‌ها، روابط اجتماعی و نهادهایی تعریف می‌شود که همکاری و اقدام جمعی را برای منافع متقابل تسهیل می‌کند و مفهومی چند بعدی و پیچیده است که دارای ابعاد، انواع و سطوح مختلف اندازه‌گیری است (دیوچار^۳ و همکاران، ۲۰۱۸: ۱۸۹). سرمایه اجتماعی به گروهی از افراد این امکان را می‌دهد که برای دستیابی به یک هدف مشترک به‌طور موثر با یکدیگر همکاری کنند و سبب می‌شود که افراد یک جامعه یا سازمان از طریق اعتماد و هویت مشترک، هنجارها، ارزش‌ها و روابط متقابل با هم به‌عنوان یک کل وارد عمل شوند. سرمایه اجتماعی به انسجام اجتماعی و فرهنگی درونی جامعه اشاره دارد (اومالی و گراسی^۴، ۲۰۲۱: ۳۰۹). برای افراد، سرمایه اجتماعی مهم است؛ زیرا منبع مهمی از قدرت و نفوذ است که به افراد کمک می‌کند تا از عملکرد مناسبی برخوردار شوند.

اگرچه اصطلاح سرمایه اجتماعی در سالیان اخیر مورد توجه قرار گرفته است اما ماهیت و مفهوم این متغیر که همان روابط اجتماعی است، برای مدت‌های طولانی مورد توجه بوده است (انتونتیس و همکاران، ۲۰۲۰: ۲۱). در گذشته، معمولاً از سرمایه اجتماعی برای توصیف مسئولیت مدنی و اجتماعی یا نحوه همکاری اعضای یک جامعه برای زندگی هماهنگ استفاده می‌شد اما امروزه، سرمایه اجتماعی دارای تعاریف و ابعاد گسترده‌ای است. در حقیقت، این اصطلاح بسته به نحوه کاربرد آن می‌تواند معانی مختلفی را دربرگیرد. این مفهوم معمولاً برای توصیف روابطی که به موفقیت کسب و کار کمک می‌کند، استفاده می‌شود. شبکه‌سازی و استفاده از اینترنت، نمونه‌های بارز چگونگی کارکرد سرمایه اجتماعی در مفهوم تجاری است (آلفانو، ۲۰۲۲: ۳). سرمایه اجتماعی توسعه روابطی است که به تولید کارآمدتر کالاها و خدمات کمک می‌کند و می‌تواند باعث ایجاد

1. Alfano
2. Littman
3. Deuchar
4. O'Malley & Grace

یا شکست کسب و کار شود؛ هر چند که با بهره‌گیری از طیف گسترده‌ای از ارتباطات، برخی از آنها می‌توانند پیشرفت کنند؛ زیرا می‌توانند کار را موثرتر و کارآمدتر انجام دهند. به‌طور کلی، سه نوع سرمایه اجتماعی وجود دارد که به شرح زیر است (لیتمن، ۲۰۲۲: ۴۳۷).

۱. پیوند^۱: در این شکل، فرد به‌واسطه پیوند با یک گروه دارای منافع و اهداف مشترک ارتباط برقرار می‌کند و سرمایه اجتماعی در این حوزه شکل می‌گیرد؛

۲. پل زدن^۲: در این شکل، فرد به‌واسطه پل زدن در تلاش است تا دو گروهی که دارای علایق و اهداف مشترک می‌باشند، با هم در یک مسیر شرکت کنند و در این خصوص، سرمایه اجتماعی شکل گیرد؛

۳. ربط دادن^۳: در این شکل، با وجود تفاوت‌هایی که در اهداف و هنجارها میان دو فرد یا گروه وجود دارد اما به‌واسطه شناسایی برخی نقاط مشترک و همچنین، ایجاد تعاملات اجتماعی، سرمایه اجتماعی شکل می‌گیرد.

طبق نظریه سرمایه اجتماعی، روابط اجتماعی منابعی هستند که می‌توانند منجر به توسعه و انباشت سرمایه انسانی شوند. در اصطلاح تکاملی، سرمایه اجتماعی را می‌توان به‌عنوان هر ویژگی یک رابطه اجتماعی که مزایای ارتقا را به‌همراه دارد، تعریف کرد (اومالی و گراسی، ۲۰۲۱: ۳۰۹). محققان به روابطی که باعث می‌شود سازمان‌ها به‌طور مؤثر کار کنند، سرمایه اجتماعی می‌گویند (یوگو، ۲۰۲۱: ۳). سرمایه اجتماعی به پیوندهایی اطلاق می‌شود که افراد از طریق تعاملات ایجاد می‌کنند؛ پیوندهایی که می‌توانند از طریق گروه‌های اجتماعی، گروه‌های ورزشی، گروه‌های دوستی، گروه‌های مذهبی و هر گروه دیگر شکل بگیرد و در نتیجه، منجر به شکل‌گیری تعاملات اجتماعی روزانه شود (اومالی و گراسی، ۲۰۲۱: ۳۰۹). سرمایه اجتماعی به‌عنوان سرمایه یا منابعی تعریف می‌شود که ما از حضور در یک شبکه اجتماعی به دست می‌آوریم. این مفهومی از علوم اجتماعی است که بر توانایی ما در استفاده از ارتباطات اجتماعی به‌منظور حل مشکلات، بهبود رفاه، پیگیری اهداف مشترک و انجام اقدامات جمعی متمرکز است (یوگو، ۲۰۲۱: ۳) در سطوح بالاتر، سرمایه اجتماعی به این معنی است که می‌توان به‌عنوان یک گروه، شرکت یا فردی به دستاوردهای بیشتری دست یافت. سطوح پایین‌تر یا ارتباطات اجتماعی کمتر، دستیابی به اهداف مشابه را بسیار دشوارتر می‌کند. در ابتدایی‌ترین سطح، سرمایه اجتماعی شبکه‌ای از روابط بین افرادی است که در

1. Bonding
2. Bridging
3. Bridging

یک جامعه زندگی و کار می‌کنند. این شبکه‌های اجتماعی جوامع و کسب‌وکارها را قادر می‌سازند تا به‌طور موثرتری عمل کنند (انتونتیس و همکاران، ۲۰۲۰: ۲۱).

پلیس جامعه‌محور

نهادهای پلیسی که با هدف اصلی حفظ نظم عمومی و جلوگیری از وقوع جرم تشکیل شده‌اند، در طی دهه‌های گذشته، به تناسب تحول درک جامعه از پدیده مجرمانه دچار تحول گردیده‌اند؛ به این معنی که رویکرد پیشگیرانه پلیس در مواجهه با جرم تغییر کرده و از رویکردهای سنتی به رویکردهای نوین و اجتماع‌محور گرایش پیدا کرده‌است (پورهادیان، ۱۴۰۰: ۳). پلیس جامعه‌محور یک رویکرد در خصوص نیروی پلیس است و یک الگوی پلیسی است که در آن امنیت با مشارکت مردم صورت می‌پذیرد و اهداف اصلی آن، کاهش جرم و ارتقای احساس امنیت در جامعه است. مشارکت شهروندان و ارائه راه‌حل ابتکاری برای حل مشکلات از جمله شاخص‌های این رویکرد است (خلیلی و همکاران، ۱۳۹۴: ۳). تمرکز بر مشارکت جامعه، به افزایش اعتماد مردم به پلیس و سایر سازمان‌های مجری قانون کمک می‌کند. پلیس جامعه‌محور نه تنها پیوند بین پلیس و جامعه را تقویت می‌کند بلکه اعتماد عمومی و همکاری جامعه، اثربخشی پلیس و سایر سازمان‌های مجری قانون را برای محافظت از جان و اموال مردم افزایش می‌دهد (رحیمی، ۱۳۹۶: ۲).

از جمله ویژگی‌های پلیس جامعه‌محور، پیشگیری فعال از جرم، بهره‌گیری از دید گسترده برای عملیات پلیس، تمرکززدایی عملیات پلیس برای رفع نیازهای محله‌ها و همکاری بیشتر بین پلیس و ساکنان جامعه است (کاپلر، ۲۰۱۸: ۴۳۶). اهداف پلیس جامعه‌محور، توسعه مشارکت‌های اجتماعی، مشارکت در حل مشکلات و اجرای ویژگی‌های سازمانی پلیس جامعه‌محور را در برمی‌گیرد. هدف پلیس جامعه‌محور، نزدیک کردن پلیس و مردمی است که به آنها خدمت می‌کند تا مسائل جرم و جنایت را شناسایی و رسیدگی کنند. نیروهای پلیس در چنین برنامه‌هایی به جای پاسخ دادن به تماس‌های اضطراری و دستگیری مجرمان، درگیر یافتن علت جرم و بی‌نظمی می‌شوند و سعی می‌کنند که به‌طور خلاقانه، مشکلات را در جوامع تعیین شده خود حل کنند. برای انجام این کار، پلیس باید شبکه‌ای از تماس‌های شخصی در داخل و خارج از بخش‌های خود ایجاد کند (مورگان و همکاران، ۲۰۲۲: ۵). یکی از عناصر کلیدی پلیس جامعه‌محور، تأکید بر پیشگیری از جرم است. در این رویکرد، مردم تشویق شده‌اند تا از طریق برنامه دیده‌بان محله با پلیس در این تلاش‌ها شریک شوند (مایز، ۲۰۲۱: ۹۰۵).

سرمایه اجتماعی و مشارکت جامعه با پلیس

در رویکرد پلیس جامعه‌محور، پلیس همواره با مردم در ارتباط است تا بتواند پیش از هر چیز، به ماهیت شکل‌گیری مشکلات مردم پی ببرد. به واسطه همین تعاملات میان مردم و پلیس، انتظار می‌رود که سرمایه اجتماعی شکل گیرد و پلیس جامعه‌محور به واسطه بهبود ارتباط با جامعه، می‌تواند روابط میان مردم و پلیس را بهبود دهد.

مطابق دیدگاه روان‌شناسی اجتماعی، تعامل میان افراد با گروه‌ها و همچنین، ایجاد تماس بین فردی می‌تواند زمینه‌ای جدی در ایجاد ارتباطات اجتماعی را فراهم نماید و تعاملات مثبتی را در این خصوص شکل دهد (مورگان و همکاران، ۲۰۲۲: ۵). مسئله امنیت و احساس امنیت اجتماعی امری مکانیکی از طریق فشار بیرونی نیست. به عبارت دیگر، کنترل‌های بیرونی پلیس بدون مشارکت افراد جامعه باعث امنیت نسبی می‌شود اما برای تداوم احساس امنیت، مشارکت اجتماعی افراد لازم است. مشارکت افراد در کنش‌های پلیسی موجب افزایش آگاهی اجتماعی افراد از کنش‌های پلیسی، ایجاد اعتماد اجتماعی، تبلور انسجام افراد و نیروهای انتظامی در ساختارهای نظام اجتماعی و در نهایت، باعث پایداری احساس امنیت اجتماعی خواهد شد (رستگار و همکاران، ۱۳۹۴: ۳).

ارتقای سرمایه اجتماعی در حوزه عملکرد پلیس، از طریق راهبردها و توانمندی‌های مستمر و پایدار در تمام ابعاد می‌تواند بستر مناسبی را برای نظارت، اعتماد، جامعه‌پذیری، جلوگیری از نابهنجاری‌ها و آسیب‌های اجتماعی در جهت حفظ نظم جامعه پدیدار سازد. الگوی جامعه‌محور بودن از جمله الگوهایی است که ضمن بازگشت به جامعه، از توانایی سرمایه اجتماعی نهفته شهروندان، برای تقویت و برقراری نظم استفاده می‌نماید.

گسترش عملکرد پلیس با تأکید بر ارزش‌های فرهنگی و اجتماعی، گسترش انجمن‌های داوطلبانه و نیز تعاملات متقابل اجتماعی و مستمر با شهروندان، نقش بارزی در افزایش سرمایه اجتماعی و بالابردن نظم و امنیت خواهد داشت. افزایش نظم و امنیت اجتماعی باید متناسب با فرآیند جامعه‌پذیری مسلط در جامعه، در جهت آموزش و نهادینه کردن ارزش‌ها، هنجارها، عرف، سنت‌ها و پیامدهای مثبت جمعی باشد. این فرآیند به مثابه نوعی تأثیر عملی سرمایه اجتماعی بر عملکرد امنیت اجتماعی پایدار بر مبنای برقراری کنترل نظم و اعتماد اجتماعی همه‌جانبه و پایدار در جامعه است (الیاسی و همکاران، ۱۳۹۵: ۷). پلیس جامعه‌محور به عنوان یک رویکرد، سعی در شکل‌گیری سرمایه اجتماعی دارد (مایز، ۲۰۲۱: ۹۰۵).

پیشینه تحقیق

پورهادیان (۱۴۰۰) در تحقیق خود که با هدف تحول رویکرد پیشگیرانه پلیس از پلیس سنتی تا پلیس جامعه‌محور انجام گرفت، مهم‌ترین راهبردهای پیشگیرانه پلیس جامعه‌محور را تحقق پلیس تعامل‌گرا و پلیس اخلاق‌مدار معرفی نموده‌است.

الیاسی و همکاران (۱۳۹۵) در تحقیق خود که با هدف سرمایه اجتماعی و پلیس جامعه‌محور انجام گرفته‌است، به این نتیجه رسیده‌اند که در تحلیل رابطه سرمایه اجتماعی و عملکرد سازمان پلیس جامعه‌محور باید نقطه‌عزیمت را سطح تحلیل فعالیت‌ها، نگرش‌ها و عملکردهای شهروندان قرار داد و این نقاط در جهت تقویت امنیت کلی، پایدار و نظم ملی موثر می‌باشد.

حاجی محمد کاظمی (۱۳۹۴) در تحقیق خود که با هدف نقش سرمایه اجتماعی در افزایش مشارکت مردم در برقراری امنیت اجتماعی پایدار با تأکید بر پلیس جامعه‌محور انجام گرفته‌است، بر این باور است که عملکرد افزایش امنیت اجتماعی باید متناسب با فرآیند جامعه‌پذیری در جامعه، در جهت آموزش و نهادینه کردن ارزش‌ها، هنجارها، عرف، سنت‌ها و پیامدهای مثبت جمعی باشد. این فرآیند به‌منابۀ نوعی تفسیر عملی سرمایه اجتماعی بر عملکرد امنیت اجتماعی پایدار بر مبنای برقراری کنترل نظم و اعتماد اجتماعی همه‌جانبه و پایدار در جامعه است.

قهرمانی و ابطحی (۱۳۸۹) در تحقیق خود که با هدف طراحی الگوی مدیریت پلیس جامعه‌محور در ایران انجام گرفت، به این نتیجه رسیدند که عوامل برون‌سازمانی با رویکرد پلیس جامعه‌محور و عوامل درون‌سازمانی ارتباط مستقیم داشته و عوامل درون‌سازمانی با رویکرد پلیس جامعه‌محور رابطه مثبت را نشان می‌دهد.

دیفورن و استاپلی (۲۰۲۱) در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که پلیس جامعه‌محور به‌واسطه بهبود مشارکت فعال و برابر بین پلیس، مردم و جامعه می‌تواند منجر به ارتقا و شکل‌گیری سرمایه اجتماعی در سطح جامعه گردد.

پایتون و همکاران (۲۰۱۹) در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که پلیس جامعه‌محور به جای واکنش به حوادث پس از وقوع، با ساکنان محلی پیوند یافته و از وقوع جرم جلوگیری کنند و این مسئله منجر به بهبود تعاملات بین مردم و پلیس می‌گردد.

کاپلر (۲۰۱۸) در تحقیق خود که با هدف کارکردهای پلیس جامعه‌محور انجام گرفته‌است، به این نتیجه رسیدند که پلیس جامعه‌محور رویکردی برای پلیس است که استقلال و مسئولیت مشترک پلیس و جامعه را در تضمین یک محیط امن و مطمئن برای همه شهروندان به رسمیت می‌شناسد و این مسئله روند شکل‌گیری سرمایه اجتماعی را تسهیل می‌نماید.

روش‌شناسی تحقیق

تحقیق حاضر از جمله تحقیقات آمیخته می‌باشد که به صورت کیفی و کمی انجام گردیده‌است و در شمار تحقیقات کاربردی است. جامعه آماری تحقیق شامل نخبگان و صاحب‌نظران دارای سوابق اجرایی و پژوهشی مناسب در حوزه تحقیق است. ابزار گردآوری تحقیق شامل مصاحبه و پرسش‌نامه می‌باشد و در بخش کیفی از روش کدگذاری و در بخش کمی از روش معادلات ساختاری استفاده گردیده‌است. با توجه به مصاحبه‌های انجام شده، شاخص‌هایی شناسایی شدند که به‌عنوان ابزار گردآوری تحقیق در بخش کمی مورد استفاده قرار گرفت. پرسش‌نامه تحقیق به دو بخش کلی ویژگی‌های جمعیت‌شناختی و سؤال‌های آن منطبق با طیف لیکرت (کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم) و در قالب ۵۹ سؤال، تقسیم گردید. این سوالات به سنجش شاخص‌های پلیس جامعه‌محور شامل شاخص‌های آموزشی (۲۱ گویه)، شاخص‌های ساختاری (۱۰ گویه)، شاخص‌های محیطی (۷ گویه)، شاخص‌های فعالیتی (۱۴ گویه) و شاخص‌های اقتصادی (۷ گویه) پرداخته‌اند. همچنین، جهت سنجش سرمایه اجتماعی از شکل پیشنهادی فوکویاما (مشارکت اجتماعی، اعتماد اجتماعی، میزان وقوع جرم، نگرش مثبت شهروندان به زندگی، پیوند اجتماعی، پایبندی به ارزش‌ها، کیفیت تعاملات اظهاری شهروندان و میزان سرمایه اجتماعی شهروندان) استفاده گردید. پایایی این پرسش‌نامه با استفاده از محاسبه آلفای کرونباخ در تمامی مولفه‌ها و همچنین، پرسش‌نامه کلی مورد تأیید قرار گرفت. میزان پایایی کلی این پرسش‌نامه ۰/۸۱ مشخص گردید. پایایی الگوی اندازه‌گیری به‌وسیله ضرایب بارهای عاملی و پایایی ترکیبی مورد ارزیابی قرار گرفت که اطلاعات مربوط به آن در بخش یافته‌های تحقیق ارائه گردید.

روایی محتوایی این پرسش‌نامه با استفاده از نظرات ۱۰ تن از اساتید دانشگاهی مورد بررسی قرار گرفت. همچنین، درخصوص روایی محتوایی نیز با استفاده از فرم‌های روایی سنجی شاخص روایی محتوا^۱ و نسبت روایی محتوا^۲ روایی و استفاده از فرمول‌های مربوط به این روش‌ها مورد تأیید قرار گرفت. همچنین، روایی سازه پرسش‌نامه با استفاده از روش تحلیل عاملی مورد بررسی قرار گرفت. بنابراین، با توجه به نتایج به‌دست‌آمده در قسمت پایایی و روایی پرسش‌نامه، می‌توان اعلام داشت که پرسش‌نامه تحقیق حاضر از پایایی و روایی مناسبی برخوردار بوده‌است. در بخش کیفی تحقیق جهت بررسی روایی از قابلیت باورپذیری (اعتبار)، انتقال‌پذیری و تأییدپذیری و جهت بررسی پایایی، از کمیته‌های تخصصی استفاده گردید. همچنین، در قسمت تجزیه و تحلیل کمی تحقیق، از

1. CVI
2. CVR

معادلات ساختاری با روش حداقل مربعات جزئی با رویکرد پی.ال.اس^۱ استفاده شده است. همچنین، جهت بررسی برآزش الگوی پژوهش از شاخص‌های رایج در این خصوص شامل آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی، روایی هم‌گرا، روایی واگرا، حداکثر واریانس مشترک به اشتراک گذاشته شده^۲، میانگین واریانس مشترک به اشتراک گذاشته شده^۳، ضریب تعیین^۴، استون و گیسر^۵ و درنهایت، شاخص ریشه میانگین مربعات باقی‌مانده استاندارد شده^۶ استفاده شد.

نتایج تحقیق

یافته‌های توصیفی مربوط به نمونه‌های آماری تحقیق حاضر در جدول شماره ۱ به نمایش گذاشته شده است.

جدول ۱. یافته‌های توصیفی تحقیق

ویژگی‌های جمعیت‌شناختی	گروه‌ها	فراوانی	درصد
جنسیت	مرد	۹	۶۹/۲
	زن	۴	۳۰/۸
سطح تحصیلات	دکتری	۶	۴۶/۲
	کارشناسی ارشد	۷	۵۳/۸
جنسیت	مرد	۱۹۷	۵۳/۴
	زن	۱۷۲	۴۶/۶
سطح تحصیلات	کارشناسی ارشد و بالاتر	۷۸	۲۱/۱
	کاردانی و کارشناسی	۱۹۰	۵۱/۵
	دیپلم و پایین‌تر	۱۰۱	۲۷/۴
رده سنی	زیر ۳۰ سال	۸۷	۲۳/۶
	۳۰-۴۰ سال	۱۲۴	۳۳/۶
	۴۰-۵۰ سال	۱۱۱	۳۰/۱
	بالای ۵۱ سال	۴۷	۱۲/۷

1. PLS

2. MSV

3. ASV

4. R²

5. Q²

6. SRMR

به منظور شناسایی شاخص‌های پلیس جامعه‌محور از بررسی نظرات خبرگان در قالب روش کیفی استفاده گردید. پس از انجام کدگذاری‌ها، ویژگی‌های مستخرج از مصاحبه‌ها مشخص گردید. جدول شماره ۲، نتایج کیفی تحقیق حاضر را نشان می‌دهد.

جدول ۲. کدگذاری باز و محوری

کدهای محوری	کدهای باز
شاخص‌های آموزشی	تمرکز بر علوم نوین
	آموزش اخلاق‌مداری
	توسعه معنویت در سطح جامعه
	آموزش سبک زندگی استاندارد در سطح جامعه
	دوره‌های آموزشی
	تمرکز بر توانمندسازی فردی
	آموزش شایستگی حرفه‌ای
	جذب تمامی اقشار اجتماعی
	بهبود خودباوری فرهنگی
	ارتقا سطح ارتباطات فردی و گروهی
	تمرکز بر هویت اجتماعی
	بهبود آگاهی سیاسی جامعه
	ارتقای تعهدمندی جامعه
	توسعه اعتماد به نفس جامعه
	توسعه انگیزش عمومی
	توسعه تفکر مثبت در جامعه
	توسعه سلامت خانوادگی
توسعه مهارت‌های کاربردی در جامعه	
شاخص‌های ساختاری	مشاوره اجتماعی
	مددکاری
	توسعه تعاملات اجتماعی
	ساختار منعطف سازمانی
	عدالت محوری
	بسط مسئولیت اجتماعی
	بهره از فناوری‌های نوین
	ساختاردهی ارگانیک
	تمرکزگرایی در ساختار
	وحدت رویه در هدف
ایجاد فرصت مشارکت اجتماعی	
وظایف مشخص و مدون	
شایسته‌سالاری	

شاخص‌های محیطی	تعامل بین فردی
	تعامل بین سازمانی
	بسیج عمومی
	شناسایی افراد پرنفوذ اجتماعی
	ایجاد پایگاه اجتماعی
	پویاسازی محیط اجتماعی
	مشخص نمودن فرصت‌ها
شاخص‌های فعالیتی	شناسایی فعالیت‌های مخرب ضد اخلاقی در جامعه
	شناسایی فعالیت‌های مخرب ضد معنوی در جامعه
	شناسایی جریان‌های فساد اجتماعی
	پیشگیری وضعی
	درگیر نمودن مردم با برنامه‌ها
	گزارش‌دهی عمومی
	حمایت عاطفی
	شکل‌گیری جنبش‌های اجتماعی
	شکل‌گیری نظارت مردمی
	توسعه حس مسئولیت اجتماعی
	وجود وظایف پیشگیرانه
	پیش‌گیری اجتماعی
	بهبود خودکفایی در مأموریت
تمرکز بر فضای مجازی	
شاخص‌های اقتصادی	تمرکز بر مشکلات اقتصادی
	پیگیری در جهت پیاده‌سازی اقتصاد مقاومتی
	شفاف‌سازی مالی
	شناسایی جریان‌های فساد اقتصادی
	نظارت بر توزیع کالا و خدمات در سطح جامعه
	شناسایی افراد و گروه‌های مخمل اقتصادی
	معرفی و بیان آسیب‌های اقتصادی موجود

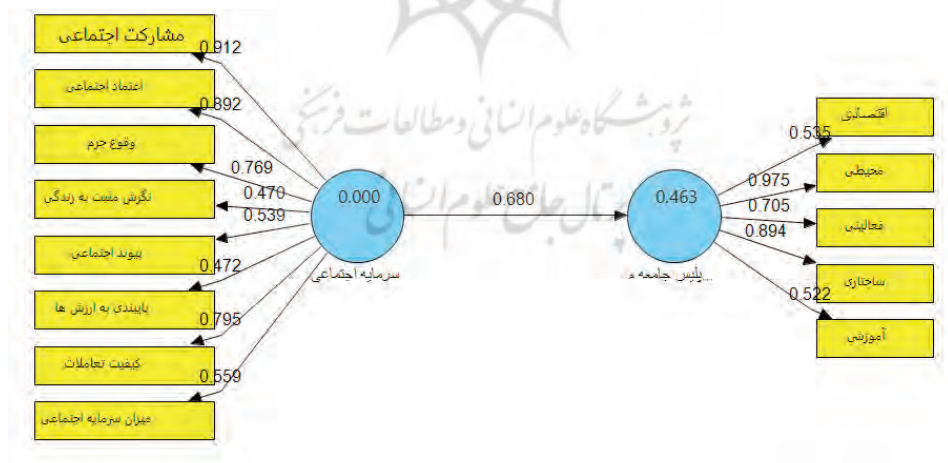
نتایج تحقیق نشان داد که ۵۹ ویژگی از طریق مصاحبه‌های انجام‌شده استخراج گردید که این ویژگی‌ها در ۵ شاخص شامل شاخص‌های آموزشی، شاخص‌های ساختاری، شاخص‌های محیطی، شاخص‌های فعالیتی و شاخص‌های اقتصادی دسته‌بندی گردیدند. به‌منظور بررسی هدف تحقیق در بخش کمی از معادلات ساختاری استفاده گردید؛ از این‌رو، ابتدا از آزمون کلوموگراف اسمیرنوف برای بررسی وضعیت طبیعی بودن توزیع داده‌های تحقیق استفاده شد و نتایج آزمون فوق نشان داد که میزان سطح معناداری در تمامی عوامل پایین‌تر از ۰/۰۵ بود که این خود، نشان‌دهنده غیرطبیعی بودن داده‌های تحقیق است. بدین‌منظور، جهت تجزیه و تحلیل داده‌های تحقیق حاضر

از آمار ناپارامتریک استفاده گردید. به منظور بررسی برازش الگوی تحقیق حاضر، از شاخص‌های برازش مربوط به روش معادلات ساختاری با رویکرد پی.ال.اس استفاده گردید. جدول شماره ۳ نتایج مربوط به شاخص‌های برازش الگوی فوق را نشان می‌دهد.

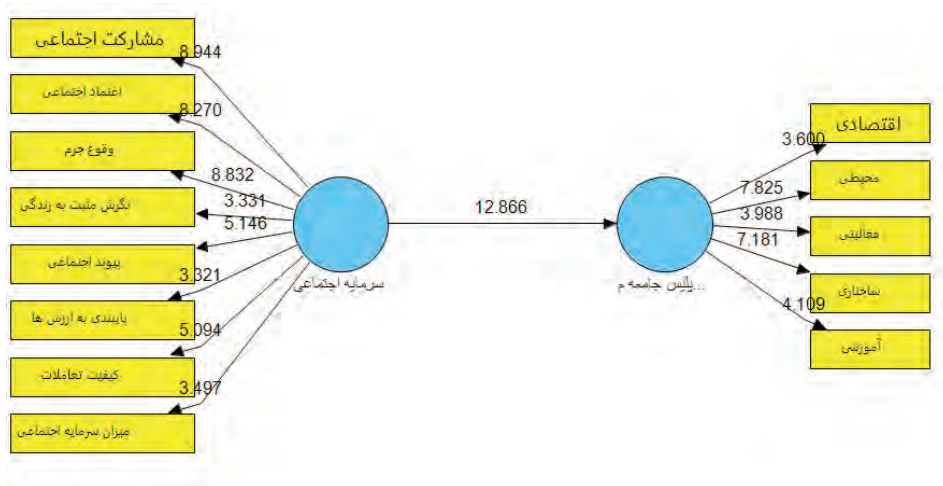
جدول ۳. شاخص‌های برازش

وضعیت	حد مطلوب	شاخص‌های پلیس جامعه محور	سرمایه اجتماعی	
مطلوب	بالاتر از ۰/۷	۰/۸۹	۰/۸۶	آلفای کرونباخ
مطلوب	بالاتر از ۰/۷	۰/۹۳	۰/۹۰	پایایی ترکیبی
مطلوب	پایین تر از میزان روایی هم‌گرا	۰/۳۵	۰/۳۱	MSV
مطلوب	پایین تر از میزان روایی هم‌گرا	۰/۲۱	۰/۲۸	ASV
مطلوب	بالاتر از ۰/۴	۰/۴۹	۰/۴۸	روایی هم‌گرا
مطلوب	پایین تر از ۰/۱	۰/۰۴۸	۰/۰۶۳	SRMR

با توجه به نتایج جدول فوق، مشخص گردید که الگوی پژوهش از برازش مناسبی برخوردار می‌باشد. شکل ۱ و ۲ الگوی اندازه‌گیری و میزان ضرایب معنی‌داری تی الگوی تحقیق را نشان می‌دهد.

شکل ۱. الگوی اندازه‌گیری

شکل ۲. ضرایب معنی داری T

جدول شماره ۴ یک جمع‌بندی از الگوهای اندازه‌گیری و ضرایب معنی‌داری تی را به نمایش گذاشته است.

جدول ۴. خلاصه نتایج آماری

روابط	T	تأثیر	سطح معناداری	وضعیت
سرمایه اجتماعی بر شاخص‌های مشارکت مردم با پلیس	۱۲/۸۶۶	۰/۶۸۰	۰/۰۰۱	تأثیر معنادار

با توجه به سطح معناداری و میزان تأثیر مشخص‌شده، سرمایه اجتماعی بر شاخص‌های مشارکت جامعه تأثیر معناداری دارد.

نتیجه‌گیری

نتایج تحقیق حاضر نشان داد که شاخص‌های مشارکت جامعه شامل شاخص‌های آموزشی، اقتصادی، محیطی، ساختاری و فعالیتی می‌باشد. غلامی و امامی صدر (۱۴۰۰)، پوره‌ادیان (۱۴۰۰)، رحیمی (۱۳۹۶) و الیاسی و همکاران (۱۳۹۵) در تحقیقات خود مشخص نمودند که مشارکت جامعه یکی از نیازها و مسائل مهم و کلیدی در جامعه است. بزمی و همکاران (۱۳۹۵) و صفری و

کاویانی فر (۱۳۹۴) نیز ضمن تأکید بر اهمیت پلیس جامعه‌محور، مشخص نمودند که بهبود جایگاه پلیس به‌عنوان مشارکت جامعه به‌عنوان یک مسئله مهم و ضروری کاملاً درک می‌گردد. نتایج تحقیق حاضر، همچنین، نشان داد که سرمایه اجتماعی بر شاخص‌های مشارکت جامعه با پلیس تأثیر معناداری دارد. سوسیچ و کارلویچ (۲۰۱۷) و میری و همکاران (۱۳۹۴) مشخص نمودند که سرمایه اجتماعی به‌واسطه ایجاد اعتماد عمومی می‌تواند زمینه بهبود کیفیت شاخص‌های مشارکت جامعه را فراهم نماید. پینو (۲۰۰۱)، رابینسون (۲۰۰۳) و گلیزر و دنهاردت (۲۰۱۰) نیز مشخص نمودند که سرمایه اجتماعی نقشی مهم و اساسی در جهت ایجاد شاخص‌های مشارکت جامعه برعهده دارد.

نتایج تحقیق حاضر مشخص نمود که شاخص‌های مشارکت جامعه شامل شاخص‌های اقتصادی، محیطی، فعالیتی، ساختاری و آموزشی خواهد بود. اگرچه در جهت شکل‌گیری و ارتقای مشارکت جامعه می‌بایست بستر مناسبی ایجاد گردد اما تعامل پلیس با سرمایه اجتماعی مسئله‌ای مهم است که باید به‌صورت جدی مدنظر قرار گیرد. به عبارتی، مشارکت جامعه، بدون شک، در چارچوب و سایه سرمایه اجتماعی می‌تواند محقق گردد. در تحقیق حاضر، مشخص گردید که جهت ارتقای مشارکت جامعه می‌بایست در ابتدا سرمایه اجتماعی مطلوبی شکل بگیرد. به‌صورتی که عدم وجود این سرمایه عملاً فعالیت‌های پلیس در حوزه نظم و امنیت را کم‌اثر می‌نماید.

فهرست منابع

منابع فارسی

- پورهادیان، مهرزاد (۱۴۰۰)، "تحول رویکرد پیشگیرانه پلیس از پلیس سنتی تا پلیس جامعه‌محور"، تهران، اولین کنفرانس حقوق، حقوق بین‌الملل، علوم سیاسی و علوم انسانی
- رحیمی، هامون (۱۳۹۶)، "پلیس جامعه‌محور و امنیت اجتماعی"، تهران، اولین همایش ملی علوم اجتماعی، علوم تربیتی، روانشناسی و امنیت اجتماعی
- صفوی، حمزه؛ کاویانی فر، پیمان (۱۳۹۴)، "پلیس جامعه‌محور، سبک زندگی و نظم ساختاری"، زنجان، همایش ملی سبک زندگی، نظم و امنیت
- رستگار خالد، امیر؛ سلمانی بیدگلی، مسعود؛ اسکندری، محمد (۱۳۹۴)، "تأثیر ابعاد راهبرد پلیس جامعه‌محور در احساس امنیت اجتماعی"، فصلنامه پژوهش‌های دانش انتظامی، سال هفدهم، شماره ۲، صص ۱۲ - ۱

- علی خلیلی اردکانی، محمد؛ رضایی، محمد؛ رحیمی، علی؛ یوسفوند، حسین (۱۳۹۴)، "ارزیابی اجرای رویکرد پلیس جامعه‌محور در ایران (مقایسه تطبیقی اجرای رویکرد جامعه‌محوری در پلیس ایران و آمریکا)"، فصلنامه پژوهش‌های مدیریت انتظامی، سال دهم، شماره ۱، صص ۹ - ۱

- قهرمانی، علی اکبر؛ ابطحی، سیدحسین (۱۳۸۹)، "طراحی الگوی مدیریت پلیس جامعه‌محور در جمهوری اسلامی ایران"، فصلنامه پژوهش‌های مدیریت انتظامی، سال پنجم، شماره ۱، صص ۱۸ - ۵

- میری، محسن؛ مرادی، علیمراد؛ صادقی، احمد (۱۳۹۴)، "بررسی نقش پلیس جامعه‌محور در ایجاد امنیت اجتماعی"، زنجان، همایش ملی سبک زندگی، نظم و امنیت

- همتی، رضا (۱۳۸۶)، "پلیس جامعه‌محور و نقش آن در کاهش احساس ناامنی"، فصلنامه پژوهش‌های دانش انتظامی، سال نهم، شماره ۳، صص ۷۶ - ۶۱

منابع انگلیسی

- Alfano, V(2022), Does social capital enforce social distancing? The role of bridging and bonding social capital in the evolution of the pandemic. *Economia Politica*, 1-21
- Daykin, N., Mansfield, L., Meads, C., Gray, K., Golding, A., Tomlinson, A., & Victor, C(2021), The role of social capital in participatory arts for wellbeing: findings from a qualitative systematic review. *Arts & Health*, 13(2), 134-157
- Deuchar, R., Sogaard, T. F., Holligan, C., Miller, K., Bone, A., & Borchardt, L(2018), Social capital in Scottish and Danish neighbourhoods: paradoxes of a police-community nexus at the front line. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, 19(2), 187-203
- Diphoorn, T., & van Stapele, N(2021). What Is Community Policing?: Divergent Agendas, Practices, and Experiences of Transforming the Police in Kenya. *Policing: A Journal of Policy and Practice*, 15(1), 399-411
- Gerritsen, R. S(2021). *The relationship between social capital and trust in the police* (Bachelor's thesis)
- Glaser, M. A., & Denhardt, J(2010). Community policing and community building: A case study of officer perceptions. *The American Review of Public Administration*, 40(3), 309-325
- Herrington, V., Blackman, D., Carroll, J., & Owen, C(2019). Connected policing: The

- importance of social capital and boundary spanning in Australian police leadership. In *Police Leadership*(pp. 255-275). Palgrave Macmillan, Cham
- Kappeler, V. E(2018). Community policing. In *The Routledge Companion to Criminological Theory and Concepts*(pp. 435-438). Routledge
 - Littman, D. M(2022). Third places, social capital, and sense of community as mechanisms of adaptive responding for young people who experience social marginalization. *American Journal of Community Psychology*, 69(3-4), 436-450
 - Matsukawa, A., & Tatsuki, S(2018). Crime prevention through community empowerment: An empirical study of social capital in Kyoto, Japan. *International Journal of Law, Crime and Justice*, 54, 89-101
 - Mayes, L(2021). Social media and community-oriented policing: examining the organizational image construction of municipal police on Twitter and Facebook. *Police Practice and Research*, 22(1), 903-920.
 - Morgan, M. M(2022). Contradictions Between Community-Oriented Police Training and Paramilitary Police Training: Implications for Police Recruit Mental Health Response Training. *Journal of Police and Criminal Psychology*, 1-16
 - Mtetwa, E(2018). Corruption, Institutional Decay and Social Capital: The Case of Zimbabwe Republic Police. *Review of Human Factor Studies*, 24(1)
 - Ntontis, E., Drury, J., Amlôt, R., Rubin, G. J., & Williams, R(2020). What lies beyond social capital? The role of social psychology in building community resilience to climate change. *Traumatology*, 26(3), 253
 - O'Malley, L., & Grace, S(2021). Social capital and co-location: A case study of policing anti-social behaviour. *International Journal of Police Science & Management*, 23(3), 306-316.
 - Peyton, K., Sierra-Arévalo, M., & Rand, D. G(2019). A field experiment on community policing and police legitimacy. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 116(40), 19894-19898
 - Pino, N. W(2001). Community policing and socialcapital. *Policing: An International*

Journal of Police Strategies & Management

- Robinson, A. L.(2003). The impact of police social capital on officer performance of community policing. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*
- Shiell, A., Hawe, P., & Kavanagh, S(2020). Evidence suggests a need to rethink social capital and social capital interventions. *Social science & medicine*, 257, 111930
- Sučić, I., & Karlović, R(2017). Community policing in support of social cohesion. In *Community Policing-A European Perspective*(pp. 7-19). Springer, Cham
- Weisburd, D., Davis, M., & Gill, C(2015). Increasing collective efficacy and social capital at crime hot spots: New crime control tools for police. *Policing: A Journal of Policy and Practice*, 9(3), 265-274
- Yogev, D(2021). Social capital transformation and social control: What can we learn from the changing style in communication between religious communities and the police during COVID-19. *Policing and Society*, 1-22

پروشکاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی